

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 96

Prot. Nr. 41, 3§

2008. gada 17. septembrī

Par lietas neierosināšanu

Par Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.panta a) punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Cemex” darbībās

Konkurences padome 18.08.2008. saņēma (reģ. Nr.2193) biedrības „Latvijas Būvmateriālu ražotāju asociācija”, SIA „Eksim Trans”, SIA „Baltijas Betonmix”, SIA „Betons 97” (turpmāk – Iesniedzēji) 18.08.2008. iesniegumu par „SIA „Cemex” veiktajām negodīgas konkurences darbībām” (turpmāk – Iesniegums).

Iesniedzēji sniedz informāciju, ka transportbetona ražošana ir viens no SIA „Cemex” darbības veidiem, ka SIA „Cemex” ir lielākais cementa piegādātājs patērētājiem, t.sk. ražotājiem valstī, Iesniedzēji uzskata, ka SIA „Cemex” veic betona cenas mākslīgu samazināšanu (zem pašizmaksas), iespējams ar mērķi izspiest no Latvijas tirgus nevēlamos konkurentus, tādā veidā iegūstot vai nostiprinot Latvijas transportbetona ražošanas tirgū dominējošo stāvokli, un saskaņā ar iepriekš minēto ir pārkāpusi Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā, Konsolidētā Eiropas Savienības dibināšanas līguma 82.panta otrās daļas a) punktā noteikto.

Iesniegumam ir pievienota SIA „Cemex” izrakstīta 2008.gada 30.jūnija pavadzīme b/n par veikto betona piegādi SIA „MBI Holdings”, kurā betona viena m³ cena ir norādīta 33,48 bez PVN. Pēc Iesniedzēja aprēķiniem:

- minētajā pavadzīmē norādītās betona markas mainīgās izmaksas sastāda 30,2 LVL/m³;
- fiksētās ražošanas izmaksas vasaras periodā vidēji kopā ar amortizāciju sastāda 4 LVL/m³, neatkarīgi no ražojamās betona markas;
- ja betons tika piegādāts no Sauriešu SIA „Cemex” rūpnīcas uz Bergiem, tad ņemot vērā attālumu kilometros aptuvenām piegādes izmaksām jābūt 4 LVL/m³;
- administratīvās izmaksas sastāda 2,5 LVL/m³ neatkarīgi no ražojamās betona markas;
- pilnā betona ražošanas pašizmaksa ir jābūt 40,7 LVL/m³ bez PVN.

Iesniedzējs uzskata, ka uz SIA „Cemex” netieši dominējošo stāvokli transportbetona ražošanas tirgū norāda, tas, ka pastāv vertikālā integrācija atbilstoši Komisijas 1999.gada 22.decembra Regulai (EK) Nr.2790/1999, jo SIA „Cemex” ir dominējošā stāvoklī Latvijas cementa ražošanas tirgū (vairāk nekā 60%), kas ir galvenā transportbetona ražošanas izejviela.

Iesniedzējs uzskata, ka SIA „Cemex” ir pārkāpis Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktu: „Jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā: 4) netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana” un Konsolidētā Eiropas Savienības dibināšanas līguma 82.panta otrās daļas a) punktu: „Vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis kopējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar kopējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var jo īpaši izpausties kā a) tieši vai netieši uzspiestas netaisnīgas iepirkuma vai pārdošanas cenas vai citi netaisnīgi tirdzniecības noteikumi”.

Ievērojot iepriekš minēto un pamatojoties uz Konsolidētā Eiropas Savienības dibināšanas līguma 82.panta otrās daļas a) punktu un Latvijas Republikas Konkurences likuma 6.pantu, 7.pantu, 8.pantu, 9.pantu, 13.panta pirmās daļas 4.punktu, 14.pantu, 22.pantu, 23.pantu, 26.pantu un 27.pantu, Iesniedzēji lūdz Konkurences padomi ierosināt izpēti lietu par minētajiem faktiem.

Biedrība „Latvijas Būvmateriālu ražotāju asociācija” ir reģistrēta Latvijas Republikas Biedrību reģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru 40008039801, juridiskā adrese – Krišjāņa Barona iela 99-1a, Rīgā.

„Eksim Trans” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru 40103156253, juridiskā adrese – Ezermalas iela 1c, Rīgā.

„Baltijas Betonmix” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru 40103156253, juridiskā adrese – Acone, Granīta iela 33 k.4, Salaspils, Rīgas rajons.

„Betons 97” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru 40003342545, juridiskā adrese – Granīta iela 32-2, Rīga.

„Cemex” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru 40003386821, juridiskā adrese – Podraga iela 2, Rīgā

Izvērtējot Iesniegumā esošo un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

k o n s t a t ē j a :

SIA „Cemex” darbības veids saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistra informāciju ir cementa ražošana un tirdzniecība, transportbetona ražošana, piegāde objektā ar mikseri un telpisko sūkni. SIA „Eksim Trans” darbības veidi saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistra informāciju ir Būvmateriālu, būvkonstrukciju, būvizejvielu ražošana. SIA „Baltijas Betonmix” darbības veids saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistra informāciju ir dzelzsbetona konstrukciju ražošana, betona ražošana un piegāde, būvmateriālu, būvkonstrukciju, būvizejvielu ražošana. SIA „Betons 97” darbības veids saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistra informāciju ir būvmateriālu, būvkonstrukciju, būvizejvielu ražošana.

Lai iegūtu papildus informāciju par Iesniegumā minētajiem faktiem, 28.08.2008. notika SIA „Cemex” apmeklējums, kura laikā tika sastādīts sarunu protokols ar SIA „Cemex” pārstāvjiem. Sarunas gaitā SIA „Cemex” pārstāvji norādīja:

- Pēc SIA „Cemex” pašu aprēķiniem, SIA „Cemex” aizņem ap 15% transportbetona tirgus Latvijas Republikā, no tiem 98% ir Rīgā vai Rīgas rajonā;

- SIA „Cemex” ir trīs ražotnes Rīgas rajonā un viena betona ražotne Brocēnos, kuras saražoto produkciju praktiski pilnībā izmanto jaunās cementa rūpnīcas celšanai Brocēnos;
- SIA „Cemex” galvenie konkurenti transportbetona tirgū ir „HC Betons”, kam pēc SIA „Cemex” aprēķiniem ir 15-16 % tirgus daļa, „MB Betons” ar 17% tirgus daļu, „Eksim Trans” ar 12% tirgus daļu. Rīgas rajonā kopā 36 komercsabiedrības un 48 betona ražotnes, kurās ražo transportbetonu, bet citviet Latvijā vēl 4 komercsabiedrības, kurām ir betona ražotnes.

Konkrētais tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktā noteikto konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kas ietver arī to preču kopumu, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā piedāvājuma un pieprasījuma aizstājamības faktorus, preču pazīmes un lietošanas īpašības.

Pieņemot lēmumu sakarā ar saņemto Iesniegumu, lai noteiktu konkrēto tirgu saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu, Konkurences padome uzskata par iespējamu atsaukties uz iepriekšējo praksi, kad Konkurences padome 2007.gada 20.jūnija lēmumā Nr.70 (lietā Nr.300/07/10/3 „Par HeidelbergCement Northern Europe AB un SIA „Baltik Saule” ziņojumu par apvienošanos”)¹ noteica transportbetona (realizācijas) tirgu Latvijā kā atsevišķu konkrēto tirgu. Vienlaicīgi konstatējot, ka transportbetona tirgus uzskatāms par lejupejošu attiecībā pret pelēkā cementa (vairumtirdzniecības) tirgu Latvijā.

Konkurences padomes 2007.gada 20.jūnija lēmumā Nr.70 minēts, ka transportbetons ir būvmateriāls, kuru izmanto kā pamatmateriālu uz vietas lietām betona konstrukcijām dažādos objektos, t.sk., ēku, šoseju, tiltu, tuneļu būvniecībā. Transportbetons tiek gatavots, sajaucot cementu, ūdeni un piedevas. Transportbetons ātri bojājas (jāizlieto dažu stundu laikā) un parasti tas tiek piegādāts lielākos daudzumos ar liela izmēra specializētu transportu (transportmašīnas-mikseri) dažu desmitu kilometru rādiusā no ražotnes, attālums var būt atkarīgs no infrastruktūras un satiksmes sistēmas (minēto faktu apstiprina arī SIA „Cemex” pārstāvji, 28.08.2008. Sarunu protokolā norādot, ka transportbetonu bez ķīmiskām piedevām var transportēt tikai 90 minūtes). Kaut gan sausajam betonam ir līdzīgs pielietojums kā transportbetonam, tomēr parasti to izmanto relatīvi nelielos būvniecības darbos. Parasti saussais betons un transportbetons netiek uzskatīti par savstarpēji aizvietojamiem, ņemot vērā atšķirīgos realizācijas termiņus, attālumus un apjomus, kā arī būtiskās cenu atšķirības.

Konkurences padomes 2007.gada 20.jūnija lēmumā Nr.70 minēts, ka tirgus dalībnieki norādījuši, ka transportbetona tirgus veido atsevišķu konkrētās preces tirgu, savukārt kā ģeogrāfiskais tirgus nosakāms vietējais tirgus. Šāds skatījums tiek pamatots arī ar Eiropas Komisijas praksi līdzīgās lietās - Cemex/RMC COMP/M.3572, CRH/SEMARA/Secil JV, Lafarge/Blue Circle (II)² u.c. Apvienošanās lietas izpētes ietvaros aptaujātie transportbetona ražotāji norādījuši atšķirīgus vidējos transportbetona piegādes attālumus: 10-15 km, 60-70 km, 50-100 km, tāpat arī norādīti atšķirīgi maksimālie transportbetona piegādes attālumi – 120 km, 200 km, 275 km, 350 km. Vienlaicīgi arī norādīts, ka transportbetona tirgus lokalizējies Rīgā un Rīgas rajonā, kas savukārt saistīts ar būvniecības aktivitātēm minētajā reģionā. Pēdējo gadu laikā transportbetona tirgus ir palielinājies, tas ir saistīts ar situāciju būvniecības tirgū. Transportbetona ražotāju klienti pārsvarā ir dažāda lieluma būvniecības sabiedrības. Transportbetona ražošanai izmanto gan stacionāras, gan mobilas ražotnes.

¹ http://www.kp.gov.lv/uploaded_files/2007/A70_2006.pdf

² http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/decisions/m3572_20041208_20310_en.pdf, http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/decisions/m3415_20040528_310_en.pdf, http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/decisions/m2317_en.pdf

Izveidot jaunu transportbetona ražotni nav īpaši sarežģīti, un tā ir relatīvi lēta. Pēdējā laikā Latvijā uzceltas vairākas jaunas transportbetona ražotnes. Praktiski viss Latvijā realizētais transportbetons tiek saražots uz vietas. Transportbetona ražošanā cements veido apmēram 1/3 no visām izmaksām.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome secina, ka transportbetona tirgus ir valsts mēroga tirgus, jo ņemot vērā preces specifiku (ātri realizējama prece, ar salīdzinoši nelieliem piegādes attālumiem), transportbetona ražošana un piegāde nav pakalpojums, kas nozīmīgos apjomos varētu tikt sniegts klientiem citās valstīs vai iepirkts no citām valstīm.

Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.panta piemērojamība

Iesniedzējs Iesniegumā norāda uz iespējamo „Konsolidētā Eiropas Savienības dibināšanas līguma 82.panta otrās daļas a) punkta” pārkāpumu SIA „Cemex” darbībās. Konkurences padome norāda, ka Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.pantam nav otrās daļas, un, ņemot vērā panta redakciju un Iesniegumā norādītos iebildumus, secina, ka Iesniedzējs pēc būtības ir lūdzis Konkurences padomei izvērtēt SIA „Cemex” darbības atbilstību Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.panta a) apakšpunktam.

Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.panta ģenerālklausulā noteikts: „Vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis kopējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar kopējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.” Normas formulējums norāda uz to, ka, lai piemērotu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.pantu, ir jākonstatē pastāvoša vai potenciāla iespējamā pārkāpuma ietekme uz tirdzniecību starp ES dalībvalstīm. Citiem vārdiem sakot, iespējamam pārkāpumam ir jāspēj radīt ietekmi vai jāatstāj sekas uz darījumiem, kuriem ir pārrobežu raksturu, tādējādi, „skarot” vismaz divas ES dalībvalstis.

Ņemot vērā konkrētās preces - transportbetona specifiku, t.i., ātri realizējama prece, ar salīdzinoši nelieliem piegādes attālumiem (skatīt iepriekšējā punktā), Konkurences padome uzskata, ka šīs lietas ietvaros nav pamata uzskatīt, ka SIA „Cemex” veiktā saimnieciskā darbība transportbetona ražošanas un realizācijas tirgū, ievērojot tirgus struktūru (transportbetonu ražo un piegādā Latvijas teritorijā, un pakalpojuma pircēji izmanto precī savām vai klientu vajadzībām Latvijas teritorijā) būtu vērtējama kā tāda, kas ietekmē vai var ietekmēt tirdzniecību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm. Tādējādi Konkurences padome nesaskata pamatu „Cemex” darbības izvērtēšanai atbilstoši Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.pantā noteiktajam. Turklāt arī Iesniedzējs Iesniegumā nav pietiekami argumentējis, kā SIA „Cemex” darbība transportbetona tirgū Latvijas Republikā var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, kā to nosaka Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.pants.

Ņemot vērā augstākminēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 23.panta ceturto prim daļu, 28.panta pirmo un ceturto daļu un Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 82.pantu,

n o l ē m a :

Neierosināt lietu par Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 82.panta a) punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Cemex” darbībās.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja v.i.

R.Jonītis